

Henry Ussings prædiken juledag

Taler

Henry Ussing
Stiftsprovst

Omstændigheder

Prædikentekst:

Johannesevangeliet kapitel 1, vers 1-14

I Begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud.

Dette var i Begyndelsen hos Gud. Alle Ting er blevet til ved det, og uden det blev end ikke een Ting til af det, som er. I det var Liv, og Livet var Menneskenes Lys. Og Lyset skinner i Mørket, og Mørket begreb det ikke. Der kom et Menneske, udsendt fra Gud, hans Navn var Johannes. Denne kom til et Vidnesbyrd, for at han skulde vidne om Lyset, for at alle skulde tro ved ham. Han var ikke Lyset, men han skulde vidne om Lyset.

Det sande Lys, der oplyser hvert Menneske, var ved at komme til Verden. Han var i Verden, og Verden er bleven til ved ham, og Verden kendte ham ikke. Han kom til sit eget, og hans egne tog ikke imod ham. Men saa mange, som tog imod ham, dem gav han Magt til at vorde Guds Børn, dem, som tror paa hans Navn; hvilke ikke blev født af Blod, ej heller af Køds Villie, ej heller af Mands Villie, men af Gud. Og Ordet blev Kød og tog Bolig iblandt os, og vi saa hans Herlighed, en Herlighed, som en enbaaren Søn har den fra sin Fader, fuld af Naade og Sandhed.

“I Begyndelsen var Ordet”, saaledes begynder Johannes' Evangelium, og Hovedstykket af denne hans “Prolog” udgør det ældgamle Evangelium paa Juledag, som den danske Kirke nu har optaget igen i den anden Tekstrække.

Men hvor forskelligt er ikke dette Evangelium fra det, vi plejer at kalde Juleevangeliet, Lukas' Fortælling (Kap. 2, 1-14) om Barnets Fødsel i Bethlehem!

Hos Lukas er alt saa barnligt og enfoldigt. Vi gaar med Hyrderne til Bethlehem, hører, ser og tilbeder. Johannes fører os derimod ind i Tankens Dybder. Men ogsaa det hører med til at holde Jul. Thi vel skal vi være “Børn i Ondskab, men ikke i Forstand”. Det er saa langt fra Synd at grunde over Guds Hemmeligheder, at det meget mere er en Del af den rette Tilbedelse for dem, der har faaet Sans derfor.

Allerede det gamles Juleevangelium hos Lukas maa jo fremkalde de grundende Tanker: Hvem var vel det Barn, hvis Fødsel blev hilst med Englesang? Og gaar vi fra Julen *tilbage* i Forberedelsens Dage, hvem var da han, hvis Fødsel Profeterne har varslet om saa mange Aarhundreder forud i Toner som Esaias': “Et Barn er født os, en Søn er givet os, og Fyrstendømmet skal være paa hans Skulder, og hans Navn skal kaldes Under, Raadgiver, vældig Gud, Evigheds Fader, Fredsfyrste” (Es. 9, 6).

Men følger vi Historiens Gang fra Julen *fremefter*, hvem var da han, hvis Liv aldrig har haft Mage paa Jord – der talte, som aldrig noget Menneske har talt – der døde som en Forbryder og dog lever i Aandens Kraft den Dag i Dag som den uovervindelige Sejrherre?

Forklaringen ligger bagved hele den jordiske Historie i Evighedens Dybder, og til at skue derind har Apostlen Johannes været særlig udrustet af Aanden, han, der har faaet Ørnen til sit Sindbillede.

Lad os da holde Fest ved at lytte til hans stille, dybe Ord, som paa profetisk Vis ikke giver os en sammenhængende Tankeforklaring, men maler os mægtige Billeder for Øje, igennem hvilke vi skuer ind i umaalelige Dybder, en Billedrække, vi kan samle under den Overskrift:

Billeder af Ordets Historie.

Det *første Billede* tegnes i Evangeliets allerførste Ord: “*I Begyndelsen var Ordet*”. Det er ikke den “Begyndelse”, som vor Bibel peger paa i sine første Ord: “I Begyndelsen skabte Gud Himlen og Jorden”. Nej, Johannes fører os tilbage til Evighedens Dybder. *Før* Verden var, *før* Tiden blev til, da var Gud, den evige Gud. Men Johannes fortæller os, at ogsaa *Ordet* var, det Ord, som var hos Gud

og selv var Gud. Hvad menes der hermed?

Det udtalte Ord er blandt Mennesker ofte kun en tom Lyd og i det højeste kun et Udtryk, en ydre Form for Tanken. Men før Ordet tales, er der i Sjælen et utalt Ord, det, hvori Tanken faar Form, og Aanden fatter, forstaar sig selv.

Saaledes – siger Johannes os – var det i Gud. “Gud er Aand”, men dermed menes ikke en dunkel Urgrund, et form- løst Mulighedernes Dyb. Nej, Gud er den klare, selvbevidste Personlighed. Hans Aands og Hjertes Dyb træder frem for sig selv i evig Klarhed. Og dette Aandens klare, evige Genbillede er *Ordet*, det indre, evige Ord.

Saaledes fører dette første Billede os anelsesvist ind i Guds Væsens Dybheder. Fra Evighed af har Gud ikke været ene, men der har været en Dobbeltthed i Gud, et Jeg og et Du, hvori den skjulte og den aabenbare Gud er mødtes.

Ordet, som var “Guds Herligheds Glans og hans Væsens udtrykte Billede”, var *hos Gud* fra Evighed af.

Det *andet Billede* vokser frem af de Ord:

“*Alle Ting er blevet til ved Ordet*, og uden det er ikke een Ting bleven til af det, som er”.

Disse Ord fører os fra Evigheden ned til den Begyndelse, vi først kender noget til paa Jorden, Verdens Skabelse, og kaster et nyt Aandens Lys over den gamle, hellige Beretning derom.

Bibelens Skabelseshistorie viser os, hvorledes “Gud talte, og saa skete det, han bød, og saa stod det der”, d. v. s.: alt er blevet til *ved Guds Ord*. Men de Ord, hvorved Verden blev til, var ikke spredte Bud, hvori enkelte guddommelige Tanker glimter frem. Nej, de udspringer fra ham, som er *Ordet*, d. v. s. Guds eget Væsens Ord.

Sine egne Visdomstanker, sit Væsens Rigdom og Herlighed har Gud nedlagt i Skabningen. Den er skabt ved Sønnen og “bæres af hans Krafts Ord”. Tilværelsens underfulde Visdom, dens ubegribelige Livskraft, Skønhed og Herlighed har alt sin Forklaring i Ordet, der, som Kirkens gamle Tænkere

udtrykte det, er “spredt” eller “udsaet” i Skabningen.

Det er *Ham*, hvis Herlighed vi aner og lovpriser, hvergang vi ser og undrer paa noget af alt dette.

Johannes fører os videre til det *tredie Billede*:

“I det var Liv, og Livet var Menneskenes Lys” (V. 4).

Alle Guds Tanker i Skabningen springer først ud i Blomst, hvor *Livet* bryder frem. Gud er den evigt levende, i ham er Livets Kilde (Salm. 36, 10); derfor straalers hans Herlighed først frem i det levende. Men alt, hvad der rører sig af Liv, har sin Krone i Mennesket, hos hvem Livet naar frem til Bevidsthed eller bliver *Lys*.

Disse Tanker vil man finde hos alle Verdens Vise. Men det nye, guddommelige Sandhedslus, Johannes kaster herover, ligger i, at det er *Ordet*, som er baade Livets og Lysets Kilde.

Mennesket er skabt i Guds Billede, det er: i Guds enbaarne Søns, Ordets Billede (sml. Kol. 1, 15), saaledes at Menneskets Liv, vort oprindelige, guddommelige Liv, er Ordets Liv, og vor Tanke, Lyset i os, er Ordets Lys.

Det er Juleevangeliets oprindelige Forudsætning: vi er fra Begyndelsen af hans Slægt, skabte til at have vort Liv og finde vort Lys i Ordet fra Evighed. Kun i ham løses vort Væsens Gaade, kun i ham er det Liv, der kan mætte vort Hjertes dybeste Trang.

Men nu kommer det *fjerde Billede*, saa kort, saa forfærdelig alvorligt.

“Lyset skinner i Mørket, og Mørket begreb det ikke” (V.5).

Syndefaldet berettes ikke. Men det er sket. Menneskene har forladt Guds Lys og mistet Guds Liv. Den Herlighed, der straaede over Begyndelsen, over Menneskets første Tid paa Jorden, er svundet.

I Gudsforladthedens Mørke famler Slægten om ved sin egen Visdoms flakkende Lysskær, der intet kan oplyse, og trøster sig ved det, den nu kalder Livet, – ak, det forkrænkelige, jordiske Liv, hvis Ende er Døden, og hvorefter selve Livskærnen og Livskraften er veget.

Dog alt dette siger Johannes ikke. Han fortæller kun *Ordets* Historie: Ordets Lys blev ved at skinne i Mørket. Det vil sige: Ordet forlod ikke Menneskene, da de forlod Gud. Skønt “Mørket ikke begreb det”, vedblev det – ukendt, uforstaaet – at skinne i Mørket. Guds Kærlighed slap ikke den faldne Slægt, og midt under Menneskenes Liv i Mørket, forberedte Gud den kommende Frelse. Men hele Forberedelsen var *Ordets* Gerning.

Alt, hvad der er af hellige Længsler i vor Slægt, hver en Samvittighedsrørelse, hvert et Suk efter Frelse, hver en Længsel efter Gud, det er alt sammen Rester af Ordets oprindelige Lys i Menneskets Indre.

Alt, hvad Gud har virket til Forberedelse af Frelsens Dag, udstråler fra Ordet. Det første Ord til Eva om Kvindens Sæd, der skal knuse Slangens Hoved, blev efterfulgt af en lang Række hellige Forjættelser, der tindrer som Stjerner gennem Natten. Og igennem alle disse Ord skinner “Ordets” Lys, bereder Ordet selv sit Komme.

Deraf forstaar vi Juletonerne hos Esaias og andre gamle Profeter: de skuer Ordet. Det gælder allerede om dem, hvad Johannes her sig om *Døberen* (V. 7): “Denne kom til et Vidnesbyrd, for *at han skulde vidne om Lyset*... Han var ikke Lyset, men han skulde vidne om Lyset” (V. 7-8).

Og i deres Vidnesbyrd *var* Ordet alt selv tilstede. “*Det var det sande Lys*, der oplyser hvert Menneske (d. v. s. ham, der var Livets Lys), som *var ved at komme til Verden*.”

Men ak, netop naar vi ser det, forstaas det ogsaa saa bittert: “Mørket begreb det ikke” (V. 5) – som det her understreges i hele sin sørgelige Alvor: “*Han var i Verden* – og Verden er gjort ved ham! – og *Verden kendte ham (dog) ikke*” (V. 10).

Og saaledes gaar Forberedelsens lange Tider til Ende, og Tidens Fylde oprinder, da den egentlige store “Verdensgaade” skal løses: den faldne Slægts

Genoprejsning til Liv og Lys.

Men nu kommer Julens Evangelium i det *femte Billede*:

“Ordet blev Kød og tog Bolig iblandt os” (V. 14).

Underet skete, det evig ufattelige Under af Guds Kærlighed. Himlens Engle skuer tilbedende ind deri og istemmer alt i Julenatten den store Lovprisning.

Han, ved hvem Verden er blevet til, og i hvis Billede hvert Menneskehjerte er skabt, han, fra hvem alt Liv og Lys paa Jorden har sin Oprindelse – han lader sig føde som et lille fattigt Menneskebarn og hviler paa Krybbens Straa i Bethlehem.

Og dog lyser Herligheden igennem, ja “*en Herlighed som den enbaarnes fra Faderen, fuld af Naade og Sandhed*” (V. 14).

I Jesus Kristus er Sandhedens Lys atter kommet til Verden, ikke de udvortes “Sandheder”, der opfattes med Sanserne eller udregnes med vor stumpe Forstand, men som i Virkeligheden ikke giver Lys, ikke løfter en eneste Flig af det Mørke, der ruger over Hjertets inderste Gaade, og som derfor ogsaa er ganske ude af Stand til at mætte enhver dybere Trang i vor Sjæl, – ej heller blot Lovens store Personligheds-Sandhed, der med Lysets Klarhed skinner ind i Samvittighedens Dyb og dømmes alt urent derinde, det skarpe, klare, ak, men kolde Lys, der kun kan aabenbare Døden.

Nej, i Jesus Kristus er Sandhed og *Naade* eet. Det er den varme, levende og livgivende Sandhed, Sandheden om, at Gud elsker Syndere, der lyser Mennesker i Møde fra Barneøjet i Bethlehem. Og enhver, som forstaar, at uden den Sandhed kan han ikke leve, og som derfor aabner Hjertet for Julens Evangelium, han “ser hans Herlighed, en Herlighed som en enbaaren Søn har den fra sin Fader.”

Vi kommer til det *sjette Billede*, men for at forstaa det, stiller vi først det Spørgsmaal: Hvoraf ved vi, at det virkelig er sket, dette vidunderlige, at Ordet blev Kød? Er Verden da blevet en anden siden da?

Ak, Johannes saa det med Smerte: “Han kom til sit eget, og hans egne tog ikke

imod ham” (V. 11). Israel, Guds udvalgte Folk, forkastede Guds egen Søn, og den Dag i Dag er der Tusinder og atter Tusinder af dem, der ved Daaben er blevne “hans egne”, der ikke vil tage imod ham.

Og dog – trods Mørket, der endnu ruger over Verden – er Lysets og Livets Magt *erfare*t. “*Vi saa hans Herlighed*”, skriver Johannes. Thi “*saa mange, som tog imod ham, dem har han givet Magt til at blive Guds Børn*” (V. 12).

Det vil sige: i dem gentager Underet sig, det samme Under, der skete i Julenat. *Ordet* finder Bolig i de Hjerter, og i *Ordet* er endnu Livet, det evige Liv, og dette Liv bliver atter Menneskenes Lys.

Derfor er det Julens Spørgsmaal: Tager du imod ham? Aabner du dit Hjerte for *Ordet* fra Gud, at det maa vinde Skikkelse i dig og bringe Liv og Lys ogsaa til dig?

Uden Ham er der ingen Jul, uden Ham ender alt Lys i Mørke og alt Liv i Døden.

Men spørger du: Hvorledes skal jeg bære mig ad med at tage imod ham? Hvor skal jeg finde ham? da svarer en anden Apostel: Du behøver hverken at fare til Himmels eller stige ned i Afgrunden, thi “*Ordet er dig nær* i din Mund og i dit Hjerte” (Rom. 10, 8).

Hans Navn er *Ordet* den Dag i Dag, og han er ikke langt fra nogen af os. Kan du se det sjette Billede?

Han, som fødtes i Julenatten, blev vel hengivet i Døden af dem, der *ikke* tog imod ham. Men opstanden fra de døde har han grundlagt sit Rige, Livets evige Sejrsrige i alle dem som tager imod ham. Og igennem sit Riges Evangelium, i *Ordet*, kommer han ogsaa til os, rede til at give os den samme Magt til at blive Guds Børn og dele hans Herlighed.

Du selv overfor Ordet – det er det sjette Billede. Skal det blive dig til Fald eller til evig Frelse?

Og da har vi endnu kun det sidste, *syvende Billede* tilbage, som Evangelisten

Johannes har set det paa Patmos i de store Syner:

“Jeg hørte en stor Skares Røst som mange Vandes, og som stærke Tordeners Lyd: Halleluja, thi Herren, Gud den al- mægtige, har tiltraadt Kongedømmet. Lad os glæde og fryde os og give ham Æren, thi *Lammets Bryllup* er kommet« (Joh. Aab. 19, 6-7).

Det er et profetisk Syn om Tidernes Ende, om Guds Riges sidste store Sejr. Og Johannes fortsætter:

“Og jeg saa Himmelen opladt, og se, en hvid Hest, og den, der sad paa den, kaldes Sanddru og Trofast, og han dømmes og strider med Retfærdighed. Men hans Øjne var som Ilds- lue, og der var mange Kroner paa hans Hoved. Han havde et Navn skrevet, som ingen kender uden han selv. Og han var iført et Klæde, dyppet i Blod, og *hans Navn kaldes: Guds Ord*” (Aab. 19, V. 11-13).

Ja, engang skal Han aabenbares i Herlighed, Ordet, ved hvem alle Ting er blevne til, og som blev Kød i Julenat.

Da skal Mørket, Synden og Døden være forbi – alt det, som er kommet imellem Gud og os, alt det, der har villet fordunkle, ja udslukke hans Herlighed, men som han er blevet Menneske for at overvinde.

Det skal alt sammen være evig besejret, men alle de, som har taget imod Ordet, skal i alle Evigheder eje, hvad “Ordet” fra Begyndelsen havde beredt sine Brødre, Guds Liv og Lys, ja være eet med ham, som selv er Gud, og med ham være “hos Gud” til evig Tid.

Saa hør da: Julens Fyrste er født, Ordet er blevet Kød.

Han kommer til dig ogsaa i denne Jul, og vil du tage imod ham, giver han ogsaa dig Magt til at blive et Guds Barn, og du skal se hans Herlighed, fuld af Naade og Sandhed.

Amen.

Kilde

"Grib det Evige Liv I - Prædikener over vort Kirkeaaars Evangeliet. Advent til Faste" af Henry Ussing

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Anden tekstrække, Juledag, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/henry-ussings-praediken-juledag>